

Коваль Наталія Олексіївна

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
доцент кафедри морського та митного права, кандидат юридичних наук*

ПОРЯДОК ПЕРЕМІЩЕННЯ ЖИВИХ ТВАРИН ЧЕРЕЗ МИТНИЙ КОРДОН УКРАЇНИ

З метою захисту економічних інтересів та забезпечення національної безпеки кожна держава намагається контролювати процеси переміщення товарів через митні кордони. Для забезпечення подібного контролю необхідна наявність певного механізму його здійснення, що включає об'єкти та суб'єкти цього регулювання та певні правові норми, що регулюють відносини в цій сфері. Відповідні правила та норми стосуються і переміщення живих тварин через митний кордон України.

Відповідно до ЗУ «Про ветеринарну медицину» визначено термін «**тварини**» – це ссавці, свійська птиця, птахи, бджоли, комахи, риби, ракоподібні, молюски, жаби, амфібії та рептилії [1].

Порядок переміщення через митний кордон України живих тварин громадянами регулюється розділом XII Митного кодексу. Згідно зі ст. 378 вищезазначеного розділу не дозволяється ввезення громадянами на митну територію України товарів, які класифікуються в 1 - 24 групах УКТ ЗЕД, у тому числі живих тварин (група I УКТ ЗЕД). Установлене обмеження не поширюється на домашні тварин [2].

Враховуючи положення статей 371, 372 Митного кодексу, домашні тварини, що **тимчасово вивозяться** за межі митної території України, підлягають письмовому декларуванню у порядку, встановленому для громадян [2]. Зокрема, декларування здійснюється з використанням митної декларації для письмового декларування товарів, що переміщуються через митний кордон України громадянами для особистих, сімейних та інших потреб, не пов'язаних

із провадженням підприємницької діяльності. Згідно форми, митна декларація зберігається на весь період тимчасового виїзду та пред'являється митним органам під час повернення громадянина [3].

Крім того, живі тварини (крім диких) підлягають ветеринарно-санітарному контролю відповідно до Переліку товарів, що підлягають державному контролю (в тому числі у формі попереднього документального контролю) у разі переміщення їх через митний кордон України [4].

Вимоги до об'єктів державного ветеринарно-санітарного контролю та нагляду, що переміщуються через державний кордон України, визначено ЗУ «Про ветеринарну медицину», згідно зі ст. 15 якого будь-які переміщення тварин можуть здійснюватися лише з дозволу відповідного головного державного інспектора ветеринарної медицини. Переміщення неідентифікованих тварин або тварин без відповідних ідентифікаційних, ветеринарних та інших супровідних документів забороняється [1].

Ветеринарні документи, якими супроводжуються об'єкти державного ветеринарно-санітарного контролю та нагляду, а також державні органи, які їх видають, відповідно до якої тварини при переміщенні за межі України супроводжуються міжнародними ветеринарними сертифікатами. Ветеринарні документи включають також ветеринарні картки та/або ветеринарно-санітарні паспорти на тварин [1].

Право на видачу міжнародних ветеринарних сертифікатів, ветеринарних карток та/або ветеринарно-санітарних паспортів на тварин надається відповідним державним інспекторам ветеринарної медицини та уповноваженим лікарям ветеринарної медицини:

- управлінь ветеринарної медицини в АР Крим, областях, містах Києві та Севастополі, містах обласного значення, районах;
- державних закладів ветеринарної медицини;

– регіональних служб державного ветеринарно-санітарного контролю та нагляду на державному кордоні та транспорті.

Ветеринарно-санітарні паспорти на тварин можуть видаватися ліцензованими лікарями ветеринарної медицини.

Перед виїздом потрібно ознайомитися з правилами країни, на територію якої ввозитиметься тварина, а також країн, через які вона переміщуватиметься, зокрема щодо встановлених заборон чи обмежень на ввезення.

Згідно зі ст. 375 Митного кодексу домашні тварини, що ввозяться громадянами на митну територію України, підлягають письмовому декларуванню (митна декларація зберігається на весь період тимчасового в'їзду і пред'являється митним органам під час повернення громадянина) та застосуванню до них заходів ветеринарно-санітарного контролю [2].

Кількість домашніх тварин, які можуть бути ввезені в Україну громадянином без застосування заходів гарантування, обмежено законом.

Дозволяється тимчасове ввезення (ввезення з метою транзиту) на митну територію України домашніх тварин у кількості не більше ніж 3 ссавців, 6 птахів, 20 акваріумних риб з поданням до митниці ДФС міжнародних ветеринарних сертифікатів, підписаних державним інспектором ветеринарної медицини країни походження [2, 1].

Не дозволяється ввезення тварин в Україну в разі підтвердження присутності у країні походження або на територіях, через які переміщувався вантаж, особливо небезпечної хвороби, до якої ці тварини є сприйнятливими [1].

Ввезення на митну територію України тварин суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності здійснюється відповідно до вимог Митного кодексу, Закону № 2498, Конвенції СІТЕС та інших підзаконних нормативно-правових актів.

Так, ст. 319 Митного кодексу встановлено, що товари, які переміщуються через митний кордон України, крім митного контролю можуть підлягати державному санітарно-епідеміологічному, ветеринарно-санітарному, фітосанітарному, екологічному та радіологічному контролю. Митний контроль та митне оформлення таких товарів завершуються тільки після проведення встановлених законами України для кожного товару зазначених видів контролю [2].

Згідно з Переліком товарів, які підлягають державному контролю (в тому числі у формі попереднього документального контролю) дикі живі тварини, що ввозяться в Україну, підлягають ветеринарно-санітарному та екологічному контролю [4].

Вантажі з товарами, що ввозяться на територію України, повинні:

- бути вільними від хвороб, що підлягають повідомленню, згідно з вимогами Міжнародного епізоотичного бюро (МЕБ);

- супроводжуватися оригіналами міжнародних ветеринарних сертифікатів, підписаних державним інспектором ветеринарної медицини країни походження, як це передбачається відповідними ветеринарно-санітарними заходами;

- походити з країн або зон, які є вільними від хвороб, що підлягають повідомленню, або у випадках, рекомендованих МЕБ, — із зон з низьким рівнем присутності хвороби, що підлягає повідомленню, в межах країни походження та не транспортуватися через територію, щодо якої існують обмеження, підтвержені відповідною міжнародною організацією або ветеринарною адміністрацією країни походження чи транзиту;

- мати прийнятну ідентифікацію [1].

При загрозі ввезення збудників інфекційних хвороб тварин або можливості їх розповсюдження Державний департамент ветеринарної медицини може встановлювати особливі умови перевезення вантажів, які

підлягають державному ветеринарному контролю, або в установленому порядку забороняти їх перевезення [5].

Для ввезення на територію України екзотичних тварин (які за звичайних умов не зустрічаються в Україні) імпортер зобов'язаний, якщо цього вимагають відповідні міжнародні договори, надати документи від компетентного органу країни походження з питань захисту природних ресурсів, що підтверджують дозвіл цього органу на вивезення з її території таких тварин.

Переміщення через митний кордон тварин, включених до Переліку видів ссавців, птахів, амфібій, рептилій, риб, молюсків, комах та рослин, експорт, реекспорт та імпорт яких, а також їх частин чи деривативів регулюються Конвенцією СІТЕС, здійснюється відповідно до вимог цієї Конвенції.

Державна екологічна інспекція України забезпечує здійснення державного контролю за дотриманням вимог Конвенції СІТЕС під час переміщення зразків видів дикої фауни і флори у пунктах пропуску через державний кордон України та на її митній території [6].

Зважаючи на те, що Конвенцією про міжнародну торгівлю видами дикої фауни і флори, що перебувають під загрозою зникнення передбачено, що сторони повинні вживати відповідних заходів для забезпечення виконання її положень, які повинні включати покарання за торгівлю чи володіння такими зразками та повернення таких зразків державі, що експортує. В такий спосіб сам факт вилучення таких зразків створює додаткові складнощі, які пов'язані з утриманням та поверненням цих об'єктів, розподілом фінансових витрат.

Список використаної літератури:

1. Про ветеринарну медицину: Закон України від 25.06.92 р. №2498-ХІІ// Відомості Верховної ради України. – 1992. – №36. – Ст. 531.

2. Митний кодекс України: Закон України від 13.03.2012 № 4495-VI // Відомості Верховної Ради України. – 2012. - № 44-45, № 46-47, № 48. – Ст. 552.

3. Про затвердження форми митної декларації для письмового декларування товарів, що переміщуються через митний кордон України громадянами для особистих, сімейних та інших потреб, не пов'язаних з провадженням підприємницької діяльності: постанова КМУ від 5.10.2011р. №1031 // Офіційний вісник України. – 2011. – №78. – Ст. 2283.

4. Деякі питання здійснення державного контролю товарів, що переміщуються через митний кордон: постанова КМУ від 5.10.2011р. №1031 // Офіційний вісник України. – 2011. – №78. – Ст. 2283.

5. Правила перевезення тварин, птиці та інших вантажів, які підлягають державному ветеринарно-санітарному контролю: наказ Міністерства транспорту від 09.12.2002 р. №873// Офіційний вісник України. – 2003. – №3. – Ст.88.

6. Про заходи щодо забезпечення виконання міжнародних зобов'язань України у зв'язку з її приєднанням до Конвенції про міжнародну торгівлю видами дикої фауни і флори, що перебувають під загрозою зникнення: постанова КМУ від 13.12.2000р. №1822 // Офіційний вісник України. – 2000. – №50. – Ст. 2163.